

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

18.06.2024 14:29

Автор: **Артюх Оксана Валентинівна**, доктор економічних наук, професор кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, Одеський національний економічний університет; **Тодорова Христина Юрївна**, здобувач вищої освіти спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, Одеський національний економічний університет

[1. Економічні науки;]

Податкова система України – це сукупність податків, зборів, інших обов'язкових платежів і внесків до бюджету України і державних цільових фондів, які діють у встановленому законом порядку. Її головною метою є забезпечення фінансових потреб держави та місцевих органів влади [1].

Метою цього дослідження є визначення проблемних аспектів чинної податкової системи України з метою сприяння розробці потенційних рішень.

Структура української податкової системи зазнала значних змін за останні роки, з акцентом на непряме оподаткування. З 2010 року податкові надходження до державного бюджету зросли у 3,3 рази, при цьому надходження від непрямих податків збільшилися у 3,7 рази [1].

Податок на додану вартість (ПДВ) став ключовим джерелом доходів, формуючи близько третини всіх бюджетних надходжень та податкових платежів (рис.1).

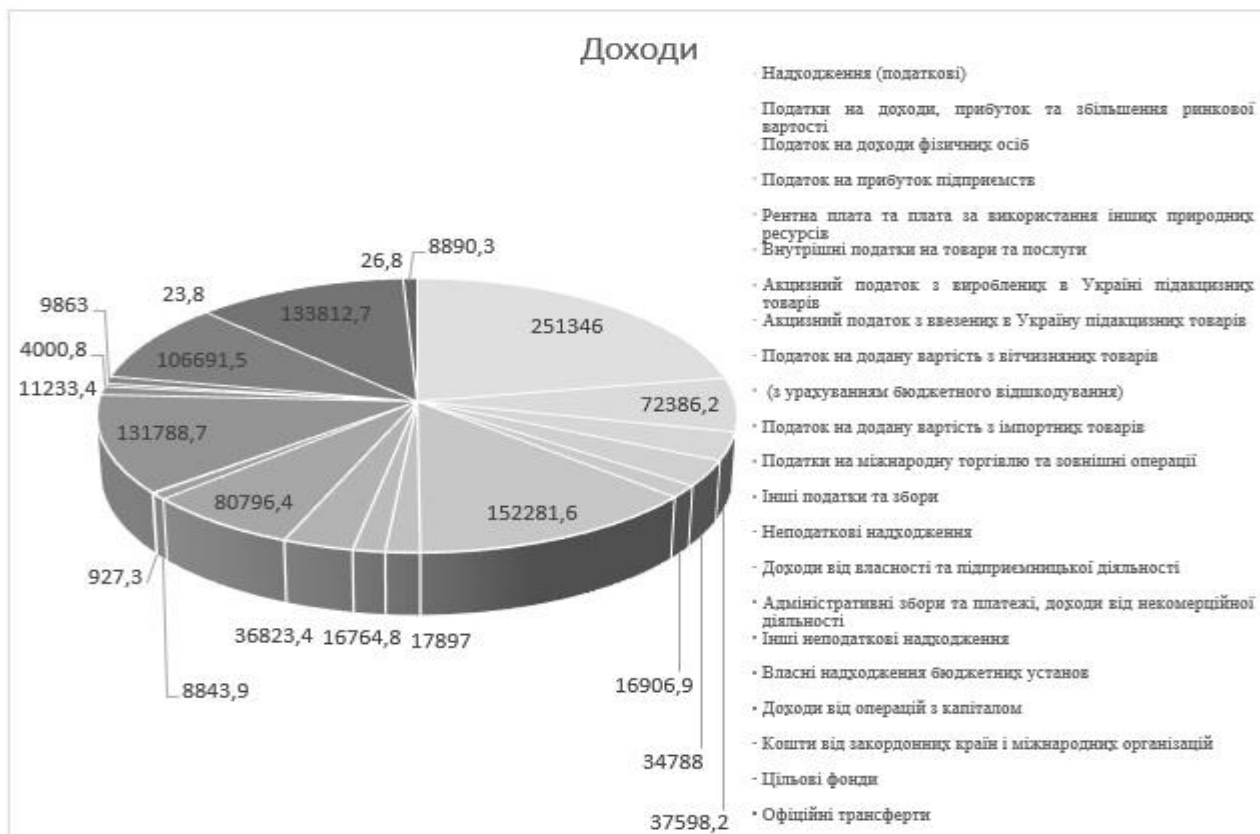

Рис.1. Структура доходів держбюджету в 2023 році (млн.грн)
Джерело: складено автором на основі [1].

З рис. 1 бачимо, що частка непрямих податків в українській податковій системі останніми роками є великою, що розходиться з практикою розвинутих країн.

Ця тенденція до зростання непрямого оподаткування викликає занепокоєння з огляду на її потенційний негативний вплив на економіку та добробут громадян. Непрямі податки, такі як ПДВ, лягають непропорційно більшим тягарем на людей з низьким рівнем доходу, оскільки вони оподатковують споживання, а не доходи. Це може призвести до посилення нерівності та уповільнення економічного зростання.

Крім того, існують й інші недоліки в функціонуванні вітчизняної податкової системи. Нестабільність та непрозорість законодавства, складні адміністративні процедури та неефективна робота податкових органів стримують розвиток бізнесу та знижують рівень довіри до влади [2].

З огляду на ці виклики, назріла потреба у трансформації податкової системи України. Необхідно оновити законодавство, спростити адміністрування податків та підвищити прозорість їх роботи. Також важливо переглянути структуру податків, зменшуючи частку непрямого оподаткування та стимулюючи економічне зростання [3].

Одним із можливих шляхів реформування може стати більш прогресивне оподаткування доходів фізичних осіб та зниження ставки ПДВ. Це допомогло б зменшити податковий тягар для людей з низьким рівнем доходу та стимулювати споживчий попит [3].

Важливо також стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу, який є рушієм економічного зростання. Це можна зробити шляхом зниження податків та спрощення адміністративних процедур для малих підприємств [3]. Тобто подолання викликів вітчизняної податкової системи потребуватиме комплексного підходу, який включатиме:

- спрощення податкових процедур та зниження податкових ставок, що може стимулювати вихід з тіні та легалізацію бізнесу;
- забезпечення чітких та зрозумілих правил оподаткування, а також доступ до інформації про податкові органи та їх діяльність, що зможе стимулювати платників податків до чесної сплати податків;
- впровадження й покращення онлайн-послуг та електронних податкових декларацій, що може спростити процес сплати податків та зменшити можливості для корупції;
- зміцнення аналітичних можливостей, тобто податкові органи повинні мати доступ до сучасних інструментів аналітики, щоб ефективно виявляти ухилення від сплати податків та тіньові схеми.

Впровадження цих заходів потребуватиме політичної волі та значних зусиль з боку уряду. Проте, успішна податкова реформа може стати потужним стимулом для економічного зростання, розвитку чесної конкуренції та створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні.

Висновок. В цілому, реформування податкової системи є нагальною потребою для України. У контексті сучасного глобального політичного ландшафту, особливо в умовах триваючого збройного конфлікту, реформа податкової системи України надає можливість вирішити проблеми національного рівня. Важливо використовувати зарубіжний досвід та адаптувати його окремі аспекти до українських реалій, або ж розробити власні механізми оптимізації податкової системи.

Список використаних джерел:

1. Мінфін. Доходи держбюджету. <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/>.
2. Величко Л. К., Чорна А. М. Проблемні питання податкової системи України. Актуальні питання забезпечення фінансової безпеки держави в умовах глобалізації: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф.(м. Харків, 17 лют. 2022 р.). Харків: ХНУВС. 2022. С. 48-50.
3. Дудник В. М., Гарбінська-Руденко А. В., Яценко Ю. Г. Правові проблеми функціонування фінансової системи України в період дії воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. Вип. (2), 2022. С. 132-136.